“مردووشۆر” و ڕەشەبای سلێمانی ... ڕانانی کتێب ... نووسینی بەکر ئەحمەد

ناوی کتێب: مردووشۆر
نووسینی: سارا عومەر
وەرگێڕانی بۆ سویدی لە دانمارکییەوە: لیە گێفەرت
بنکەی بڵاوکردنەوە: پۆلاریس
ژمارەی لاپەڕە: ٢٩٥

ڕۆژی 10 ئاوگوستی 2016 یە و فرمێسک لە خەستەخانەی “سکێیبی” دانمارک بە دەست بیمارییە دەروونی و جەستەییەکانی خۆیەوە دەناڵێنێت. ئەو ئێستا لە تەمەنی ٣٠ ساڵەی خۆیدایە و لە ئاخاوتنێکی دۆستانە و هەندێک جار نادۆستانەدا بەشێک لە حەکایەتی ژیانی خۆی بۆ “دەریا”ی پەرستیار کە کوردێکی وڵاتی خۆیەتی و لەم خەستەخانەیەدا کاردەکات، دەگێڕێتەوە.

فرمێسک لە دایکبووی سلێمانییە و کاتیک دێتە دنیا، قژ بەسەرییەوە نییە و گودیلەیەکی سپی درێژ بە ناوچەوانییەوەیەتی. بۆ خەلکانێکی زۆر، کچێک بەم سەر و سیمایەوە، یان ئەوەتا نەفرەتێکی خودایی تیا بەرجەستەیە و بەڵایەکە بۆ کەس وکار و بنەماڵەکەی، یان ئەوەتا دەکرێ موعجیزەیەک بێت و نیشانەی پەیامێک بێت لە ڕێی ئەم کچەوە نێردرابێت. بەڵام ئەنوەری باوکی فرمێسک بەوەی خوازیاری کوڕە و کچی دەبێت، لە پاڵ دڕندەیی خۆیدا وەک پیاوێکی تووڕە، هەرچی ڕقی کۆبووەوەی خۆیەتی لەوەی کە کچیان بووە لە “ڕووبار”ی هاوسەری خۆیدا بەتاڵ دەکاتەوە و لە کۆمەڵێک پیلانی جۆراوجۆردا خوازیاری لە ناوبردنی کیژۆڵە تازە لەدایکبووکەیەتی. نەک هەر باوکی فرمێسک، بەڵکو هەموو بنەماڵەی ئەنوەر بە چاوێکی سووکەوە لە دایکی فرمێسک و کچە تازەبووەکەی دەڕوانن و ئەم ڕقی دژی کچبوونەی فرمێسک لەناو ئەندامانی بنەماڵەکەیاندا پەرە پێدەدەن . دایکی ئەنوەر، هەر لە هەفتەکانی دوای لە دایکبوونی فرمێسکەوە دەیەوێ فرمێسک خەتەنە بکات و بەڵام لەڕوو لاوازی فرمێسک و نانەخواردنی ئەو، ڕووباری دایک دەتۆقێنێت لەوەی کچەکەی بەرگەی ئەم نەشتەرگەرییە خۆماڵییە

نەگرێت و لە ناچاریدا بۆ دورخستنەوەی فرمێسک لە پیلانەکانی باوک و بنەماڵەی ئەو، فرمێسک دەنێرێتە لای دایک و باوکی خۆیی تا چاکدەبیتەوە و بەو ئومێدەی ماڵی نەنەو باپیرەش، ببێتە پەناگایەکی ئارام بۆ ئەو.

گەوهەر، نەنکی فرمێسکە و تاکە مردووشۆری شارە. ئەو لەگەڵ دەروێشی مەردیدا کە پیاوێکی زەردەشتییە ژیان بەسەر دەبات و ئەو کارە دەکات کە هیچ کەسی تر لە شاردا، جگە لە دەستە خوشکەکانی دیکەی گەوهەر کە لە زیکر و تەراویح و نوێژە بە کۆمەڵەکانی خۆیاندا یەکدەگرنەوە، پێیانوانییە ژنە کوژراوەکانی شار شایەنی ناشتنن. بەڵام گەوهەر، وەک ئامادەکردنێکی ڕۆحی، ئەم جەستە لەت وپەتکراوانەی قوربانییانی شەرەف پاک دەشوات و بە دوا ماڵیاوایی خۆیان کفن و دفنییان دەکات و دەروێشی مەردیش لە شاردنەوەی ئەواندا، هاو رۆح و هاوکارێکی گەورەیە.

زەمەن لەم ڕۆمانەدا لە ١٠ ی ئاوگوستی ٢٠١٦ وە دەستپێدەکات و دیمەنەکانی دیکەی ڕۆمان بەشێوەی فلاشباک و وەک بەشێک لەو تراومایەی کە فرمێسک لە ژیانی خۆیدا دووچاری بووە، دەمانگێڕێتەوە بۆ ناوەڕاستی هەشتاکانی سەدەی ڕابردوو. واتا ڕووداوەکانی ئەم ڕۆمانە لە نێوان ١٩٨٦ و ٢٠١٦ دەگووزەرێ.
بەڵام مێژووی نائومێدی و دەردیسەرییەکانی کە فرمێسک دووچاری دەبێت لە نێوان سالانی ٨٦ و ٩١دایە. ئەم ڕۆمانە مێژووی ژیانی شەش ساڵەی منداڵێک دەگێڕیتەوە لە گەرمەی جەنگی ئێران و عێراقدا و بەشێکیش لە ڕووداوە مێژوویی و سیاسییەکانی کۆمەلگای کوردستان تیشکیان بەردەکەوێت. شوێن لەم ڕۆمانەدا شاری سلێمانییە کە سارا عومەر بە زاموای ناو دەبات، گوایە ناوە کۆنەکەی سلێمانییە.

ئەگەر شەش ساڵی تەمەنی منداڵێک کرۆکی ئەم ڕۆمانە پێکدەهێنێت، ئەوا سارا عومەر لەم ڕۆمانەدا بەشێکی زۆر لەو پراکتیکە دڕندە و نا ئینسانییانەی کە ژن لە کۆمەڵگای کوردستاندا دووچاری دەبێتەوە، دەبیتە شوێنی نیگاو جێگایەک لە چیرۆکە کورت و ئاماژە کولتوورییەکانی ناو ئەم تێکستەدا داگیردەکات.
ئەم تیکستەی سارا عومەر، هاوارێکی تووڕە و تووندی ژنانەی کوردییە لە بەرامبەر ئەو کولتووری شەرەفەی کە قوربانییەکانی لە کوردستان و دەرەوی کوردستاندا، کوردی پێدەناسرێتەوە.

ئەگەر تاوانەکانی کولتوری شەرەف ئەدەبیاتێکی سیاسیی گەورەی لە ئەرشیفی بزووتنەوە چەپ و کۆمۆنیستەکانی کوردستان و دواتریش

ڕێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنیدا داگیرکرد بێت، ئەوا “مردووشۆر”ی سارا عومەر، بە ئەرشیفکردنی ئەم مێژووە لەکەدارەی کۆمەلگای کوردستانە لە بواری ئەدەبدا.
زۆر جار لە جەدەلە سیاسییەکانی کە دەربارەی پرسی یەکسانی و خەباتە ل□ بەرانبەر کولتووری شەرەفی ژنکوژی کوردیدا، ڕژێمی جەندەری کوردی دەخرێتە بەرباس و لێکۆڵینەوە و باسیلێوەدەکرێت، بەڵام “مردووشۆر”ی سارا عومەر نمایشکردن و بەڕوونی نیشاندانی ئەوە تۆڕە ئاڵۆز و لەیەکهەڵپێکراوەی ئەم ڕژێمی جەندەرەیە کە تیایدا ترادیسیۆن و ئایین، کولتور و دواکەوتوویی وجەنگ ئینسانەکانی لە داوەکانی خۆیدا گیرکردووە.
سارا عومەر لەم ڕۆمانەدا وەستایانە لە بەکارهێنانی زمانێکی ژنانەدا ئاخاوتنی پ□□وانە ژنەکانی ناو ئەم ڕۆمانە تۆماردەکات. تەمەنی سارا و لە دەرەوە ژیانی ئەو لە زەمەنێکی دووردا، ڕێگری پێکنەهێناوە لە تێبینیکردنی ئەو زمانە تایبەتییەی کە ژنی کورد لە ئاخاوتنی رۆژانەیدا بەکاری دەهێنێت. زمانێک کە تێکەڵ بە دەستەواژەی ئایینی و پارانەوە و دوعا و نزای لە خۆگرترووە کە خوێنەری ئەوروپی تووشی سەرئێشەیەکی گەورەدەکات و ساراش ڕاستگۆیانە و وەستایەنە ئەم زمانە ب□ پ□□وانە ژنەکانی دەبەخشێت و بە زمانێکی دیکەی ئەوروپی دایدەڕیژیتەوە.

دیمەنی ئێشکگرتنی گەوهەر و دەستەخوشکەکانی لە هەفتەی یەکەمی لە دایکبوونی فرمێسکدا بۆ ئەوەی شەوە نەیبات ، خوڵقاندنی کەشو هەوایەکی تەواو ژنانە بۆ پارستنی مندالێک لە دەست خێو و جنۆکە، لە قەلەمی کەسێکی بەتوانا دەوەشێتەوە کە چەندین رۆمانی نووسییەوە نەک وەک ئەوەی مردووشۆر یەکەم بەرهەمی ئەو بێت.
ئەم ڕۆمانە لە دانمارک تیشکێکی لە رادەبەدەری دەچێتە سەر. بە بڕوای من نەغمەی تووندی دژی ئیسلام و گەرم وگووڕبوونی جەدەلی تاوانی نامووسی و ئامادەیی گوتارێکی دژی پەنا بەری و تا ڕادەیەک ڕاسیستی دژی پەنا بەران، ئەو چوارچێوەیەن کە ئەم زەمینەیە سازدەکەن بۆ ئەوەی زیاد لە پێویست ئەم کارە لە بەر تیشکدا بێت. بێگوومان ئەمە بەمانای کەمکردنەوەی بایەخی ئەم کارە ئەدەبییە نییە کەمن لەم وتارەدا دەگەڕێمەوە سەری.

سارا عومەر لەسەرەتای ئەم کتێبەدا لە عومرانی کوڕی حسێنەوە، حەدیسێکی سەحیح دەهێنێتەوە کە بووخاری بە ٤:٤٦٤ تۆماری دەکات: پێغەمبەر دەڵێ:سەیرێکی بەهەشتم کرد، بینیم خەڵکانی هەژار زۆربەی دانیشتوانی بەهەشت پێکدەهێنن. سەیرێکی جەهەنەمم کرد، بینیم

زۆربەی دانیشتوانی ئەوە ژن بوون.” بەگوومان هێنانەوەی ئەم حەدیسە لە دەستپێکی کتێبەکەدا جێگایەکی گەورە لە بنیاتنانی سترەکچەرەکانی ئەم ڕۆمانەدا داگیردەکات.

لە زۆر جیگای ئەم ڕۆمانەدا هەستدەکرێت زەبر وزەنگی توندی بەکارهاتووی بەرانبەر بە ژنان کە پاڵەوانە جۆراوجۆرەکانی ناو ڕۆمان دووچاری دەبنەوە، هاوکات دەبێت بە هێنانەوەی بەشێک لەو ئایەتانەی کە بە زەقی باس لە ژێردەستەیی ژن و تەنانەت لێدان لە ژن ناوەڕۆکییانە، بەیەش لەلایەن نووسەرەوە ڕیزدەکرێن و لەگەڵ ڕووداوەکاندا دەخڕێنە ناو تەکستەکەوە. بە کورتییەکەی: دروستکردنی فەزایەک کە خوێنەر کیشبکریتە ناو قەناعەتی ئەوەی کە سەرچاوەی ئەم تووندوتیژییەی لەم دیمەنەدا دەگوزەرێ، ئیلهام لەم دەقە ئاینییەوە وەردەگرێت.

ئەگەر ئەم دیدە تووند و ڕەخنەگرانەیە لە ئیسلام وەک بووەرییەکی گەورە بە سارا تۆماردەکرێت و شایەنی بەزرکردنەوەی ئەوە بە وەستانەوە لە دژی ئیسلام و بزووتنەوە جیهادیستییەکەیدا، بەڵام ئەمە لە دنیای ڕۆمانداین و تەوزیفکردنەکی نائەدەبی لە کارەکی ئەدەبی گەورەدا وەک لاوازییەک بە کارە ئەدەبییەکە دەگەڕێتەوە. جا ئەگەر گەشەنیگایەکی کوردی بە سەرنجدان لە چۆنێتی نیشاندانی پەیوەندی نێوان زەبروزونگ و ئیسلام لە بەرچاوبگیرێت بە تایبەت لە پەیوەند بە ڕوداوەکانی ناو ئەم ڕۆمانەوە، ئەوا لە دیمەنی کوشتنی خەندەی بچکۆلەدا کە وەک کابووسێک دیتەوە یادی فرمیسک و تیایدا خەندە بە پاسکیلەوە دەکەوێت و خوێنی لەدەت گوایە پەردەی کچێنییەکەی دراوە، باوکەکە خەنجەرەکەی دەردەهێنێت و بە سەدای ئەڵڵاهوئەکبەرەوە زمان و گوێچکەی منداڵەکەی دەبڕێت، یان بەلەقەوە چوونە سەر کۆرپەیەکی هێشتا لە دایکنەبوو کە بە زۆر لە سکی دایکی دەردەهێنرێت و حەشاماتێکی گەورە بە هاواری ئەڵلاهوئەکبەرەوە ئەم کوشتنە ڕەوایەت پێدەدەن و لە هەندێک دیمەنی دیکەی ناو ڕۆماندا کە بەرجەستەتر وتنەوەی ئایەتەکان لەلایەن پاڵەوانەوە هاوکاتە بە ئەنجامدانی کردەوەی تاوانکارانە، ئەم نموونانە دەکرێ بە ڕەخنەگرێکی ئەورووپی جێگای سەرنج نەبن و کاتێکیش دیدێکی ڕەخنەگرانەی کوردی لەبەرانبەر ئەم دیمەنانەدا ڕادەگیرێت، پرسیار دەبێتە ئەوەی: ئایا ئەم دیمەنانە کوشتنەکانی داعشمان بە وەسفدەکات یان ڕووداوەکانی ناو زەمەنێک کە دەکەوێتە نێوان ساڵەکانی ٨٦ و ٩١ سەدەی ڕابرووی شارێکی وەک سلێمانییەوە. لێرەدایە کە ڕەوایەتبەخشین بە زەبروزەنگی بەکارهاتووی

کارەکتەرەکانی ناو ڕۆمان لەو نموونانەدا بە خواستی ئایدیۆلۆژی نووسەر دەچیتە پێش و زمانێک هەڵدەبژێردرێت بۆ وەسفکردنی زەبروزەنگ کە لە بیست ساڵی دوای رووداوەکانی ڕۆمانەوە دەکرێ ئەمە گوێبیستی بین لە کوردستاندا. یان بە زمانێکی پێشنتر، ئەگەر هەمان کوشتنی ناو ئەو دیمەنانە بە بە وتنەوەی سەدای ئەڵاهوئەکبەر ئەنجامبدرایە، کەس نەیدەتوانی ڕایەلەیەک پەیدابکات بۆ ئەوەی پەیوەندی نێوان بکوژان و ئیسلام بەیەکەوە گرێبدات. کاریگەرییەکانی ئیسلامی سیاسی و بزووتنەوەکانییان لەسەر زمانی کۆمەڵگای کوردی لە دوای جەنگی ناوخۆوە هەستپێدەکرێت و لە ئێستایشدا ئەم زمانە ئایینییە لە ئاخاوتنی کۆمەڵگای کوردستاندا بە زەقی لە زمانی ڕۆژانەدا دەبیسترێت.

لە راستیدا و لە ژێر دەسەڵاتی بەعسدا، ئەمە خاوەنی لیستێکی درێژ لە کردەی ژنکوژی نین لە کۆمەڵگای کوردستاندا. بێگوومان ئەمە بە مانای نەهیکردن نییە لە کولتووری شەرەفی کوردی، بەڵکو بەلە بەرچاوگرتنی ئەو ڕاستییە سادەیەی کە چوارچێوەیەکی یاسایی و لێپرسینەوە لە کەسانێک کە تاوانیان ئەنجامداوە ئامادەیی هەبوو. سیستەمێک کە لەگەڵ کەوتنی پەیکەرەکانی سەددامدا هاڕە دەکات و بۆ ئێستاشەوە کوردستان لە غیابی سیستەمێکی قەزائیدا کە بە حزبی کراوە، باجێکی گەورەی داوە.
ئەمە لە دوای ڕاپەڕینی ١٩٩١ وە ڕووبەڕووی دیاردەیەکی نەخشەبۆداڕێژدراوداین لە بەرانبەر کوشتنی ژناندا کە یەکەمین فیشەکەکانی لە چەکەکانی بزووتنەوە ناسیونالیستەکانی کوردستانەوە دەتەقێنرێت نەک لە لایەن هێزە ئیسلامییەکانی کوردستانەوە.
ئەوە پرۆسەی لیستی " لە قائیمەکەدا بوون"ی ژنکوژییە کە لە ٩٢ بە دواوە دەستپێدەکات و دەرگا لە سەر کۆنەپەرستی کۆمەڵگا دەکاتەوە و لەنەپرسینەوە لە کەس دەبێتە دەستپێکی مەدەی ژنکوژی لە شارێکی وەک سلێمانیدا.

هەڵبژاردنی زمانێکی ئایینی بۆ ژنکوژی وەک ئەوەی سارا لە دەخی کوشتنی هەندێک لە پاڵەوانەکانی "مردووشۆر"دا بەکاریدەهێنێت، تەنها ڕەگێکی ئایدیۆلۆژی لە پشتییەوە کاردەکات و لە کوردستانی هەشتاکاندا بە تەواوەتی وونە. بەکارهێنانی ئەم زمانە بە بەشێک لە دیمەنەکانی ژنکوژی لە مردووشۆردا و هەندێک ئاماژەی دیکە کە لە جێگایەکی دیکەی ئەم رۆمانەدا دەگەڕێمەوە سەری، گرنگییەکی تایبەتی هەیە.

کەسێک ئەم ڕۆمانە دەخوێنێتەوە دەکرێ بپرسێت: بەڕاست ئەمە ژیانی

ژێردەسەلاتی تالەبانی کوردیە و بۆچی ئێمە هەستمان پێنەکردووە و هیچ شتێکمان دەربارەی نەزانیوە؟ لە کاتێکدا سەدای ئەلاهوئەکبەر ببیسترێت و نەبیسترێت کولتوری شەرەفی کوردی بە تەواوی بەها و تێروانینەکانییەوە لە کۆمەلگای ئێمەدا ئامادەیی هەبووە بێ ئەوەی جێگاو ریگای ئاین لە پلەیەکی بالادا بێت وەک ئەمڕۆی کوردستان، یان لە دۆخێکی ترادیسیۆنی خۆیدا بێت وەک پەنجا و شەستەکانی سەدەی ڕابردوو. ئەوەی کە بۆچی سیمای کۆمەلگایەکی مەزهەبی بە قۆناغێکی دیاریکراوی کۆمەلگای کوردستان و شارێکی وەک سلێمانی دەدرێت، ئەو پرسیارەیە کە ئینسان دەکرێ بە شوێنیەوە بێت بێ ئەوەی ئەم ڕوونکردنەوەیە بچێتە خانەی پاککردنەوەی ئایین و ڕۆلی ئەو لە دووبار□ بەرهەمهێنانەوەی کولتوری شەرەفدا.

خوێندنەوەی “مردووشۆر” وەک سەفەرکردنە بە ناو توونێلێکی هەتا بڵێێ تاریکدا. ناوە ناوە لەم تاریکاییەدا ترووسکایەکت نیشان دەدرێت، نەک بۆ ئەوەی بەرپێێ خۆت ببینیت، بەڵکو بۆ ئەوەی خنکاندنی منداڵێک ببینی کە سەرین دەخرێتە سەردەمی بە نیازی خنکاندنی، یان بەلەقەوە دەچنە سەر جەستەی کۆرپەیەکی لە سکی دایکدا دەرهێنراو، یان دایکێک کۆرپەی بە باوەشەوەیە و بەر فیشەک دەدرێت. زەبرو زەنگ و وەسفکردنی لەم ڕۆمانەدا هێندە ڕووت و بێپەردەیە کە خوێنەر ناچارە ناوە ناوە ئەم کتێبە دابخات و مەسافەیەک بگرێت وئاهێکی ب□ بەردا بێتەوە و بە هیوای ئەوە بێت کە لە دیمەنەکانی دیکەدا ئەم کچ و ژنە هەژارانەی مەملەکەتی زاموای سارا عومەر بگەنە ئەو سەری تونێلەکە و ڕوناکی ببینن.

سارا عومەر لە لاپەرەی یەکەمی مردووشۆردا دەنووسێ: پێشکەشە بە فرمێسک، ئەو کچەی لە سا□□انێکی ئێجگار سەختدا، لە دڵی مندا زیندانی بوو”. ئەم پێشکەشکردنە و نووسینی مردوو شۆڕ، تۆڵەی سارا عومەرە لەم رژێمی جەندەرەی کە مردووشۆر دەکاتە زیندانێکی ئەدەبی بۆ فرمێسکێک کە ئەگەر هەموو □□ژ□شییەکانی ناو ڕۆمانیشی نەبینی بێ، ژنان و کچانی دیکەی کوردستان بینیویانە. بۆیە سارا عومەر چاو لە هیچ شتێک ناپۆشێت و بەشێکی ئێجگار گەورەی ئەو سونەت و ترادیسیۆنە مردووانەیشی کە لەمێژە لە کوردستاندا نەماون، یان جیگایەکی ئەوتۆیان لە ژیانی ڕۆژانەی ژیانی ئینسانەکاندا نییە، لە کونجێکی چیرۆکە وردیلەکانی ناو ڕۆماندا ناودەهێنێت و شوێنیان بۆ دەکاتەوە. گەورە بە بچووک، سێ بەیەک یان دانی سێ کیژل□ی مندال بە کچێک بۆ باوکێک کە ژنی دووه□م دەهێنێتەوە، کەڵکوەرگرتن لە دەستەواژەی قوزەکەمتیار لە شێوەی هەڵواسینی پارچەگۆشتێک بە

کەمەری کچەکەوە تا بەختی بکرێتەوە و شوو بکات، پێشنیارکردنی میزی حوشترخواردنەوە بە چارەسەری نەخۆشی، ئەم ئاماژە کولتووریانە و زمانەکی ئایینی کە لە سەدای ئەللاهوئەکبەری تاوانکاراندا دەنگدەداتەوە ، پرسیاری ئەوە دەهێنێتە ئاراوە کە لەم کۆمەڵگایەدا جگە لە خورافە و ژنکوژان دەکرێ خەبەر لە شتێکی دیکە هەبێت.
بەگوومان هەموو ئەمانە ڕیزدەکرێن تا بە خوێنەر بسەلمێنرێت کە لەم زەنگاوەی ناوی زاموایە، ئەنوەر وفایەق وبەهرە و ڕەشیدی زیاتری تیا سەوزنابێت. ئەگەرچی لە واقیعدا دەستەواژەی قوزەکەمتیار و میزی حوشترخواردنەوە، هەندەی تەنزێکی زمانەوانی خۆشە کەمتر ترادیسیۆن و کولتورێکە کە خەڵک بڕوای پێیەتی.

خالید حوسەینی لە “هەزاران خۆری درەوشاوەدا” مریەم دەخاتە ناو چوارچێوەیەکی خیزانییەوە کە شەق و شەق نەک نان، سەرتاپای ژیانی مریەم داگیردەکات. بەڵام خوێنەر خێرا درک بەوە دەکات کە ئەگەر مریەم هەنگاوێک نانێت بە دەربازبوون لە تاڵیبانی مێردی ناو ماڵ، هۆکارەکەی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە لە دەرەوەی سنوورەکانی ماڵ، سیستەمێکی دیکەی کۆمەڵایەتی تاڵیبان لە دەرەوە چاوەڕێدەکات کە ژنی لە ڕووبەرە کۆمەڵایەتییەکەیدا سڕیووەتەوە. بۆیە خوێنەر ئاسان مانەوەی مریەمی لە ناو دیوارەکانی ماڵدا پێ قبووڵە.
لە مردووشۆردا، تاکە کەسێک کە ژن ناکوژێت و دەکرێ وەک ئاماژەی زیندووی ئەم کۆمەڵگایە سەرنجی بدرێتێ، دەروێشی مێردی گەوهەر و گەوهەر خۆیەتی. بەلام ئەوانیش توانای پاراستنی نەک هەر فرمێسک، بەڵکو کیژۆلەکەی خۆیشیان نییە کە ئەنوەر هەموو ساتێک بەبەرچاوی دایک و باوکیشییەوە تیرۆری نەفسی دەکات،
“مردووشۆر” مەملەکەتی ئەو دۆزەخەیە کە پێغەمبەری ئیسلام پێیوایە هاولاتییەکانی هەموو ژنن ئەگەر چیش هەموویان سەر بە چینە نەدار و هەژارەکەی کۆمەڵگان. ئیتر خەبەرێک لە عەدالەتی کۆمەلایەتی، یەکسانی، مۆدیرنیتە، کاردانەوە خۆڕسکەکانی کۆمەڵگا لە بەرانبەر ژنکوژیدا، لە هیچ شوێنێکی ڕۆمانەکەدا هەست پێناکرێت. زاموای ناو رۆمانی مردووشۆر، هەندەی لە دێ دەچێت، کەمتر سیمای شاری پێوە دیارە.

مردووشۆڕی سارا عومەر ئەگەر بە دروستکردنی کەش و هەوایەکی تا بەڕێی دواکەوتووانە و کێشانی پەردەیەکی ئایینی فەرزکراو لە هەندێک جێگای ڕۆمان و لە دەوری ڕووداو و کارەکتەرەکانی دروستنەکرایە ، زۆرەیەک لە ناوەڕۆکی بەربڵاوبوونی کولتووری شەرەف و دەرئەنجامەکانی لەسەر فرمێسک و تەنانەت پاڵەوانەکانی دیکەی ناو

ڕۆمانی نەدەگۆڕی. بە خوێنەرێکی ئەوروپی زاموا دەهاتەکە و کولتوری شەرەف تیایدا بەهۆی خورافە و ئایین و دواکەوتوویی ئەم شوێنە جوگرافیایەوە لە بەرەوی خۆیدایە. لەکاتێکدا پاڵەوانەکانی مردووشۆر کچانی زانکۆی زاموواش بوونایە و بە مینی جۆبی حەفتاکانەوە بسووڕانایەتەوە، پانتایەکانی کولتوری شەرەف بچووکتر نەدەبوو لەوەی کە هەیە و ئەگەر لە یەکەمین شەوی چوونە پەردەیانەوە پەڕۆکە سوورنەچوایەتەوە، چارەنووسێکی باشتریان لە چارەنووسی پاڵەوانەکانی ناو مردووشۆر بە نسیب نەدەبوو. بەڵام چی وادەکات کە نووسەر شار دەکاتە گوند و نەغمەیەکی بەهێزی ئایینی دەکاتە یەکێک لە هۆکارە سەرەکییەکانی ئەم ژنکوژییە بە قۆناغێکی تایبەتی کۆمەلگای کوردستان کە تیایدا نەغمەی ئایین و دەسەلاتەکەتی بەتەواوەتی ونە.

من لە دەرەوە هیوادارم کە خوێنەرێکی ئەوروپی پێیوابێت کە پرسیارەکانی یەکسانی، جەنگی بزووتنەوە کۆمەلایەتییەکان، پرۆژەی ڕۆشنگەری، عەدالەتی کۆمەلایەتی و ئینساندۆستی پێشتر لە زاموای سارا عومەردا تەرەکراین و لەسەر تاتەشۆرەکەی گەوهەردا شۆردراون و کفن و دفن کراون و لە کونجێکی شاردا و لە گۆڕستانێکی بەناودا بە خاک سپێردراون.

ڕەنگە تەفسیرێکی واهی لە زاموای ناو مردووشۆردا لە غیابی هەموو جومگەیەکی ئینساندۆستی و ژیاندۆستی لەم ڕۆمانەدا، وەلامێکی دروستتر بێت. لە تەفسیرێکی واهیدا ڕەشەبای سلێمانی کە ئامادەییەکی گەورەی ناو لاپەڕەکانی "مردوشۆر" داگیردەکات، زیاتر وەک قیژەو هاواری ژنەکانی سلێمانی دێتە بەرگوێ، بەرلەوەی بە گەیژەدا هەڵگەڕێتەوە و ئەم پەیامە بە شوێنەکانی دی بگەیەنێ.
من کە لە ڕێگای دەرەکانی ئەم ڕۆمانەوە و لەسەر لاپەڕەی ئەم کتێبەدا خۆم دەکەم بە کووچە و کۆلانەکانی زاموادا، لە زۆر کووچە وکۆلانی ئەم شارەی ناو ڕۆماندا وندەبم، لە زۆر شوێندا خۆم و شار ناناسمەوە.
بەڵام خێرا ئەوەشم دێتەوە یاد، کە زاموای ناو مردووشۆر دەستکردی سارا عومەرە کە دەکرێ ئەم شارەی وا بینیبێ. من ناتوانم ئەم بینینە لەو زەوت بکەم. بەڵام لەگەڵ ئەم تێبینیانەیشدا، من دڵنییام ئەوەی کە ئەم کتێبە توانای دروستکردنی جەدەلی هەیە و پرسی ژنکوژی بە هۆی شەرەفەوە دەخاتە ئاستێکی تر و چەن گودیلە سپییەکەی ناوچەوانی فرمەسک تەفسیری جۆراوجۆری لێدەکرێت، ئەوا مردووشۆریش خوێنەر بەسەر چەند بەرەیەکدا دابەشدەکات.

نووسینی بەکر ئەحمەد
١٨ی تەمووزی ٢٠١٨